

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

**Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи
Верховної Ради України**

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-49-56 E-mail: k_reglam@rada.gov.ua

ВИСНОВОК

на проект Постанови Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів сексуального насильства, вчинених внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», внесений народними депутатами України – членами Тимчасової слідчої комісії Бардіною М.О. та іншими (всього 10 підписів) (реєстр. № 10061 від 18.09.2023)

Згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 18 вересня 2023 року (електронна картка документа (1321907) Комітет на засіданні 20 вересня 2023 року (протокол № 167) розглянув проект Постанови Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів сексуального насильства, вчинених внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», внесений народними депутатами України – членами Тимчасової слідчої комісії Бардіною М.О. та іншими (всього 10 підписів) (реєстр. № 10061 від 18.09.2023), на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам.

Відповідно до положень частин другої та четвертої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», тимчасова слідча комісія у визначений Верховною Радою України термін, але не пізніше як через шість місяців з дня її утворення, подає Верховній Раді України письмовий звіт про виконану роботу, а також підготовлені нею пропозиції щодо проектів актів Верховної Ради України, висновки, пропозиції та інші матеріали, які надаються народним депутатам України для ознайомлення. Термін звіту слідчої комісії визначається Верховною Радою України у постанові про утворення відповідної комісії.

Верховна Рада України заслуховує звіт про діяльність тимчасової слідчої комісії в будь-який час не пізніше встановленого терміну для її діяльності або на вимогу тимчасової слідчої комісії раніше цього терміну, але не більше двох разів за весь термін її діяльності (частина сьома статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Вимоги до висновків щодо роботи тимчасової слідчої комісії, особливості надання тимчасовою слідчою комісією звіту щодо її роботи визначені положеннями статей 21, 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», статей 87, 88 Регламенту Верховної Ради України.

Так, результати розслідування тимчасова слідча комісія викладає в звіті, який повинен містити висновки і пропозиції про факти й обставини, які стали підставами для проведення розслідування; відомості чи обставини, встановлені тимчасовою слідчою комісією, і докази, якими це підтверджується; відомості чи обставини, що не підтвердилися; факти й обставини, які не були перевірені, із зазначенням причин, з яких перевірка не здійснювалася (частина перша статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина перша статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Тимчасова слідча комісія при підготовці висновку щодо кожної встановленої обставини проводить голосування. Результати голосування із зазначенням кількості голосів, поданих «за», «проти», «утримався», наводяться у висновку слідчої комісії. Висновок вважається ухваленим, якщо за нього проголосувало більше половини членів слідчої комісії від її складу, затвердженого Верховною Радою України. Усі висновки слідчої комісії оформляються письмово і підписуються головою та секретарем слідчої комісії (частина друга статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України»).

У пропозиціях тимчасової слідчої комісії зазначається, яким чином мають бути використані висновки тимчасової слідчої комісії у разі прийняття Верховною Радою України рішення щодо них. Пропозиції тимчасової слідчої комісії викладаються у проекті постанови чи іншого акта Верховної Ради України і вносяться на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України – членами тимчасової слідчої комісії (частина третя статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина друга статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

У статті 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», статті 88 Регламенту Верховної Ради України встановлені вимоги до розгляду Верховною Радою України звіту тимчасової слідчої комісії.

За результатами розгляду висновків і пропозицій тимчасової слідчої комісії Верховна Рада України може прийняти рішення, зокрема, взяти їх до відома; припинити повноваження тимчасової слідчої комісії, а в разі необхідності вирішити питання щодо, зокрема, направлення матеріалів слідчої комісії до Офісу Генерального прокуратора для їх вивчення та відповідного реагування; направити висновки слідчої комісії для реагування згідно із законом відповідному органу державної влади, іншому державному органу, органу місцевого самоврядування чи посадовій особі; опублікувати висновки слідчої комісії у газеті «Голос України» з додержанням вимог закону щодо захисту

інформації з обмеженим доступом, у тому числі таємної чи іншої охоронюваної законом інформації.

Комітет зазначив, що 20 вересня 2022 року Верховною Радою України було утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування фактів сексуального насильства, вчинених внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (Постанова Верховної Ради України № 2602-ІХ) (далі – Тимчасова слідча комісія) та визначено, що строк діяльності Тимчасової слідчої комісії становить один рік з дня її утворення, а також що звіт про виконану роботу комісії має бути заслуханий не пізніше шестимісячного строку з дня її утворення (пункт 8 Постанови), тобто до 20 березня 2023 року.

Проте, Тимчасова слідча комісія не виконала вимоги пункту 8 Постанови Верховної Ради України № 2602-ІХ і відповідно народними депутатами України – членами Тимчасової слідчої комісії не було подано до Верховної Ради України звіт про виконану роботу за шість місяців діяльності (тобто до 20 березня 2023 року), що є порушенням вимог частини другої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України».

Відповідно до частини восьмої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частини восьмої статті 87 Регламенту Верховної Ради України, у разі ненадання тимчасовою слідчою комісією звіту Верховній Раді України у визначений Верховною Радою України термін повноваження такої комісії вважаються припиненими з наступного дня після дня закінчення терміну подання тимчасовою слідчою комісією звіту, про що оголошується Головою Верховної Ради України на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Крім того, відповідно до положень частини шостої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» рішення щодо продовження роботи відповідної тимчасової слідчої комісії та визначення для цього терміну наступного звіту про виконану роботу приймає Верховна Рада України після обговорення на пленарному засіданні Верховної Ради України результатів роботи тимчасової слідчої комісії.

З огляду на це Комітет зауважив, що без дотримання наведених положень Закону, 18 вересня 2023 року народними депутатами України – членами Тимчасової слідчої комісії Бардіною М.О. та іншими (всього 10 підписів) було подано до Верховної Ради України проект Постанови Верховної Ради України про звіт Тимчасової слідчої комісії (реєстр. № 10061), а також, власне, звіт Тимчасової слідчої комісії (далі – Звіт), у додатку до проекту Постанови. Крім цього, до Звіту додано проекти законів України, підготовлені «за результатами роботи Тимчасової слідчої комісії».

Комітет звернув увагу на те, що завданням тимчасової слідчої комісії, відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», є здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес та підготовка звіту про свою діяльність, який має містити висновки і пропозиції. Водночас, для підготовки і попереднього

розгляду питань, а також для підготовки і доопрацювання проектів законів Верховна Рада України створює тимчасові спеціальні комісії.

Враховуючи наведене Комітет наголосив, що проект Постанови Верховної Ради України (реєстр. № 10061) подано на реєстрацію без дотримання вимог Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» та Регламенту Верховної Ради України.

Щодо змісту проекту Постанови (реєстр. № 10061) Комітет зазначив, що відповідно до пункту 3 Тимчасовою слідчою комісією пропонується Верховній Раді України «рекомендувати Офісу Генерального прокурора, Національній поліції України, Службі безпеки України забезпечити належне досудове розслідування кримінальних проваджень, відкритих за фактами вчинення сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією РФ проти України, зазначеними у звіті Тимчасової слідчої комісії, а також поглиблювати взаємодію та співпрацю щодо обміну інформацією з Міжнародним кримінальним судом та Спеціальним представником Генерального секретаря ООН з питань сексуального насильства в умовах конфлікту для притягнення винних осіб до передбаченої чинним законодавством відповідальності», що виходить за межі контрольних повноважень Верховної Ради України, оскільки відповідно до положень частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Крім цього, Комітет привернув увагу до позиції Конституційного Суду України, яка викладена у рішенні від 11 квітня 2000 року № 4-рп, зокрема: «Як впливає із статті 19 Конституції України та чинного законодавства, органи державної влади... їх представники не повинні втручатись у діяльність прокуратури..., які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання і досудове слідство..., а також з питань провадження слідчими прокуратури досудового слідства в конкретних кримінальних справах. Це стосується і Верховної Ради України, її органів та народних депутатів України».

Щодо змісту Звіту про виконану роботу Комітет зауважив таке.

На стор. 8 Звіту зазначено, що 5 червня 2023 року за участі народних депутатів України – членів Тимчасової слідчої комісії у співпраці з правозахисними організаціями та правоохоронними органами було зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення досудового розслідування та судового розгляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, які пов'язані із сексуальним насильством, яке вчинене в умовах збройного конфлікту» (реєстр. № 9351 від 05.06.2023). Цей законопроект включено до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України (Постанова Верховної Ради України від 05.09.2023 № 3369-IX).

Крім того, на стор. 9-12 Звіту зазначено про те, що «за результатами роботи Тимчасової слідчої комісії напрацьовано законопроекти «Про статус осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України, та невідкладні проміжні репарації» та «Про

внесення зміни до Бюджетного кодексу України щодо створення Фонду виплати невідкладних компенсацій особам, постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України».

Комітет звернув увагу на те, що вказані ініціативи не були внесені до Верховної Ради України та не зареєстровані в Апараті Верховної Ради України, а відтак не мають статусу законопроектів.

Враховуючи викладене, Комітет ухвалив експертний висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів сексуального насильства, вчинених внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», внесений народними депутатами України – членами Тимчасової слідчої комісії Бардіною М.О. та іншими (всього 10 підписів) (реєстр. № 10061 від 18.09.2023), та прийняв рішення направити його Голові Верховної Ради України та Тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів сексуального насильства, вчинених внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Голова Комітету

С.В. КАЛЬЧЕНКО

